

We Lwowie dnia 5. grudnia 1911

Alleg 905

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o wniosku posła Kleskiego w przedmiocie utworzenia funduszu pożyczkowego na budowę szkół w miastach,

Wysoki Sejmie !

Uchwałą z dnia 16 listopada 1910 przekazał Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy na przyszłej sesji sejmowej wniosek posła Kleskiego opiewający :

„Celem stworzenia funduszu dla udzielania miastom pożyczek bezprocentowych w 25 ratach rocznych na budowę budynków szkolnych, upoważnia się Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki w sumie 10 000.000 (dziesięciu milionów) kor.“

Przy motywowaniu swego wniosku podniósł poseł Kleski, że miasta ponad miarę zadłużone i obciążone wysokimi dodatkami do podatków, nie są w stanie podołać wydatkom na budowę szkół.

Ponieważ gminy miejskie mogą korzystać z zasiłków z funduszu szkolnego krajowego, o ile złożą 120% dodatku do podatków bezpośrednich na budowę szkół, zatem w niniejszym wypadku chodzi o te większe gminy miejskie podlegające ustawie gminnej z r. 1889, a względnie z r. 1896, w których koszt budowy jednej szkoły znajduje zupełne pokrycie w 120% prestacji ustawowej.

Wniosek posła Kleskiego udzielił Wydział krajowy do zaopiniowania Radzie szkolnej krajowej, która pismem z dnia 12 sierpnia b. r. L. 5371/II (LW. 108205/911) myśli utworzenia osobnego funduszu pożyczkowego dla miast na budowę szkół gorąco popiera.

W uzasadnieniu powyższej opinii przedłożyła Rada szkolna wykaz tych gmin miejskich, u których zachodzi potrzeba pobudowania szkół w najbliższym czasie, a mianowicie oddzielnie :

a) wykaz 21 takich gmin, w których koszt budowy znajdują pokrycie w ustawowej 120 % prestacji. W gminach tej kategorii przyjdzie wystawić 42 budynków szkolnych o 209 salach naukowych (z mieszkaniami) kosztem 2,611.000 K.

Koszta kupna gruntów pod budynki, na podwórza i boiska szkolne (licząc przeciętnie po 30.000 K dla jednej szkoły) wyniosą łączną sumę (30.000×42) 1,260,000 K.

Koszta wewnętrznego i zewnętrznego urządzenia rzeczonych szkół przyjmując na ten cel tylko 10⁰/₀ kosztów budowy, wyniosą najmniej 261.100 K,

Okazuje się przeto, że na postawienie i wyposażenie 42 szkół potrzebna jest łączna suma $(2,611.000 + 1,260.000 + 261.100) = 4,132.100$ K., i

b) wykaz 60 gmin miejskich, u których do budowy niezbędnie potrzebnych 70 szkół, winien będzie przyczynić się fundusz szkolny krajowy.

Rada szkolna krajowa podnosi w swem piśmie, że utworzenie funduszu dla udzielania tym obydwu kategorii miastom pożyczek bezprocentowych zwrotnych w rocznych ratach, przyniesie niezmiernie korzyści szkolnictwu ludowemu w miastach, ile że umieszczenie szkół jest tam nieraz w najwyższym stopniu wadliwe a usilne staranie miast o uzyskanie zasiłku nie mogą odnieść skutku wobec postanowień ustawy, pomimo, że miasta obciążone są długami i wysokimi dodatkami do podatków a i z tego powodu nie mogą zaciągać już dalszych pożyczek bankowych. Zdaniem Rady szkol. może także odnieść stąd korzyść i fundusz szkolny krajowy, gdyż niejedno miasteczko wiedząc, że może otrzymać bezprocentową pożyczkę, zrzeknie się w części lub w całości bezzwrotnego zasiłku, byle tylko wcześniej mogło uzyskać nowy budynek szkolny.

Dotychczas musiała Rada szkolna krajowa tego rodzaju prośby odrzucać, gdyż dotychczasowy fundusz pożyczkowy w myśl uchwał Wysokiego Sejmu z dnia 22. września 1892 i z dnia 27. kwietnia 1894 przeznaczony jest wyłącznie dla gmin wiejskich. Fundusz ten jest zresztą także dla gmin wiejskich za szczupły, gdyż ściągane raty pożyczkowe, które rocznie wynoszą około 100.000 K. nie mogą wystarczyć na wypłacenie gminom przyznanych pożyczek.

Wydział krajowy odwołując się, na te wykazy Rady szkolnej kraj. musi przede wszystkim z naciskiem podnieść, że nie jest zgodne z faktycznym stanem rzeczy, często powtarzane tak w pełnej Izbie jak i w komisji budżetowej twierdzenie, jakoby gminy miejskie wykluczone były od korzystania z 10 milionowej pożyczki przeznaczonej na budowę szkół.

Bowiem jak się z powołanych szczegółowych wykazów okazuje wiele gmin miejskich podlegających ustawie gminnej z r. 1896 korzystało z tego funduszu, a także i niektóre miasta podlegające ustawie gminnej z r. 1889 i tak Gródek Jagielloński otrzymał z tej pożyczki zasiłek w kwocie 44.000 K.

Ogółem korzystało z tego funduszu 20 gmin miejskich, a wydatek na zasiłki na budowę szkół w tych miastach wynosił sumę 874.000 kor.

W najbliższej zaś przyszłości zajdzie potrzeba budowy szkół w gminach miejskich, podlegających ustawom gminnym z roku 1889 i z roku 1896 przy pomocy zasiłków z funduszu szkolnego krajowego.

Mianowicie potrzeba budować 72 szkół w 60-ciu gminach miejskich kosztem 5,045.617 koron, na pokrycie której z prestacyi stron przypadnie tylko 1,540.655 koron, resztę zaś wydatku w kwocie 3,504.962 koron będzie musiał pokryć fundusz szkolny krajowy.

Między temi gminami miejskimi znajdują się także gminy podlegające ustawie gminnej z roku 1889 jak: Buczacz, Gorlice, Wadowice i Wieliczka, w których fundusz szkolny krajowy przyczynić się będzie musiał zasiłkiem w sumie około 200,000 koron.

Chcąc należyście ocenić potrzebę utworzenia takiego funduszu pożyczkowego, Wydział krajowy zebrał przedewszystkiem daty odnoszące się do stanu finansowego tych 21 miast, w których budowa szkół w najbliższym czasie jest niezbędną potrzebą. Chodziło przedewszystkiem o to, aby przekonać się, jaki jest stan obdłużenia każdego z tych miast i jak wysokie muszą one nakładać dodatki do podatków bezpośrednich. Dokładny obraz stanu finansowego tych miast daje następujące zestawienie:

Miasta:	Z końcem r. 1909 Stan obdłużenia	r. 1910 Dodatki do podatków
1. Biała	1,592.183 K.	{ 88% grunt. i dom. czynsz, 93% inne
2. Brody	941.074 „	38%
3. Załóżce	3.200 „	78%
4. Brzeżany	533.099 „	35%
5. Lubaczów	52.225 „	33%
6. Gorlice	241.316 „	50%
7. Kałusz	277.158 „	136%
8. Kołomyja	2,419.806 „	53%
9. Myślenice	372,775 „	33%
10. Jordanów	31.160 „	—
11. Nowy Sącz	1,462.464 „	25%
12. Zakopane	96.364 „	87%
13. Oświęcim	235.788 „	45%
14. Sanok	661.158 „	32%
15. Skałat	118.760 „	98%
16. Śniatyn	491.348 „	95%
17. Sokal	366.485 „	127%
18. Stryj	1,267.757 „	37%
19. Wadowice	352.523 „	55%
20. Wieliczka	313.985 „	60%
21. Zborów	38,860 „	116%

Z powyższego zestawienia okazuje się niewątpliwie, że niektóre miasta są już dziś obciążone tak wysokimi dodatkami do podatków bezpośrednich, iż nałożenie 120% ustawowe prestacyi na budowę szkół, obciążałoby strony konkurencyjne ponad miarę ich zdolności gospodarczej.

Wydział krajowy ocenia w całej pełni trudne położenie finansowe tych miast, ale równocześnie nie może zapominać o tem, iż w niniejszym wypadku chodzi o użyczenie ze strony kraju pomocy finansowej miastom dla dopełnienia ich ustawowego obowiązku na polu budowy szkół.

Ze sprawozdania, które równocześnie oddzielnie Wys. Sejmowi przedkładany okazuje się, że w najbliższej przyszłości czeka kraj wydatek 43 milionów kor. na budowę szkół w gminach wiejskich i miejskich, który to wydatek fundusz szkolny krajowy będzie musiał ponieść jako obowiązek ustawowy.

W tych warunkach wobec istniejącego dziś trudnego położenia finansowego kraju, Wydział krajowy ku żywemu ubolewaniu, nie może na teraz oświadczyć się za utworzeniem osobnego funduszu pożyczkowego dla miast na budowę szkół

Fundusz taki obliczony li dla miast o wyższej sile podatkowej w wysokości czterech milionów koron w gotówce mógłby być uzyskany jedynie w drodze pożyczki krajowej, a przy okresie 50 letnim amortyzacyjnym, roczne obciążenie funduszu krajowego wynosiłoby kwotę około 212.000 kor.

Wydział krajowy musi jednakowoż już dziś zaznaczyć, iż gdyby w najbliższej przyszłości utworzenie takiego funduszu pożyczkowego mogło przyjść do skutku, pożyczki z tego funduszu udzielane być winny za oprocentowaniem co najmniej po $2\frac{1}{2}$ od sta jak to ma miejsce przy oddzielnych funduszach pożyczkowych: inwestycyjnym, przemysłowym, dla przemysłu rolniczego i dla kółek rolniczych.

Na podstawie powyższego sprawozdania Wydział krajowy wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o wniosku pła Klaskiego w przedmiocie utworzenia funduszu pożyczkowego na budowę szkół w miastach.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Mieczysław Onyszkiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.